به نام خدا

سؤالات آزمون نهایی درس: فارسی **۳**	ساعت شروع: **۱۰ صبح**	تاریخ آزمون: **۱۴۰۲/۱۰/۰۷**	مدّت آزمون: **۹۰ دقیقه**
نام و نام خانوادگی:	رشته: کلیّهٔ رشته‌ها	پایهٔ **دوازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحات: **۴ صفحه**
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد داخل و خارج از کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۲			مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیّت نظام آموزش و پرورش

ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)	نمره
	الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	معنی واژه‌های مشخّص شده را بنویسید. الف) من بیم آن داشتم که مورد عتاب معلّم واقع گردم. ب) شیرمردی باید این ره را شگرف	۰/۵
۲	واژهٔ « هم‌آوا » را در عبارت زیر بیابید و مترادف آن را بنویسید. « منّت خدای را عزّ و جلّ که طاعتش موجب قربت است.»	۰/۵
۳	با توجّه به معنی، واژهٔ درست را انتخاب کنید. الف) در این اثنا صدای زنگ تلفن از سرسرای (عمارت – امارت) بلند شد. ب) روز و شب با فخر و (مباحات – مباهات) به تصدیقم می‌نگریست.	۰/۵
۴	در عبارت‌های زیر املای دو واژه، نادرست است. درست هریک را بنویسید. الف) سینه خواهم شرحه‌شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق ب) پیرمرد از داخل کازیهٔ روی میز یک پاکت کهنه را برداشت. ج) نالهٔ مرغ اسیر این همه بحر وطن است د) همچنان که می‌توانست او، اگر می‌خواست / کان کمندِ شست خمّ خویش بگشاید	۱
۵	دو مورد نادرستی املایی را در گروه کلمات زیر بیابید و درست آن‌ها را بنویسید . « بیت الاحزان – تزویر و دو رنگی– شیر ارقند – تریاق و پادزهر- سختی و تعب- شبه و سایه »	۰/۵
۶	در عبارات زیر، فعل « بسازند » را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید. « ساسانیان برای این که بتوانند دیواره‌های مرزی استواری بسازند، مجبور شدند مدّتی با دشمنان نواحی شمال شرقی ایران بسازند.»	۰/۲۵
۷	با توجّه به جملهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. « سیاوش، فرزند کاووس، شاه کیانی است که رستم به او رسم پهلوانی می‌آموزد.» الف) کدام گروه اسمی، نقش دستوری «مفعول» دارد؟ ب) یک «ترکیب وصفی» بیابید و بنویسید. ج) یک نمونه «نقش تبعی» بیابید و نوع آن را مشخّص کنید.	۱
۸	با توجّه به نوشته زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید: « برف کوه هنوز آب نشده است. گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده است. نامهٔ برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی!» الف) ساختار دستوری کدام جمله مطابق با الگوی « نهاد + مفعول + مسند + فعل» است؟ ب) نوع «واو» بین واژه‌های « شعر و چنگ» ربط است یا عطف؟ ج) زمان فعل « نشده است» ماضی نقلی است یا ماضی التزامی؟ د) در این عبارت حذف فعل، به قرینه لفظی است یا معنوی؟	۱

« ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ دوم»

www.kanoon.ir

۹	کدام نوع «وابستهٔ وابسته» در عبارت زیر، دیده می‌شود، بنویسید. « بر بالای آن با خط بسیار روشن نوشته شده بود.»	۰/۲۵
۱۰	نوع پسوند « ان » در واژه‌های « کاویان – خواهان – دیلمان – پاییزان » به ترتیب کدام است ؟ الف) زمان – صفت فاعلی – مکان – زمان ب) نسبت – صفت فاعلی – مکان – زمان ج) نسبت – جمع – مکان – زمان د) مکان – جمع – نسبت – زمان	۰/۲۵
۱۱	با توجّه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید: « مکر او معکوس و او سر زیر شد روزگارش برد و روزش دیر شد» الف) نهاد سومین جمله را مشخّص کنید. ب) « او» به ترتیب در نقش‌های ..... و نهاد به کار رفته است. ج) نقش ضمیر پیوسته «ش» در «روزگارش برد»، ..... است. (مفعول – مضاف‌الیه)	۰/۷۵
۱۲	در نوشتهٔ زیر یک «پیوند وابسته‌ساز» بیابید و جملهٔ وابسته را مشخّص کنید. « می‌خواهم بدانجا روم که خداوند آن را سر حدّ دنیای خلقت قرار داده است و دیگر در آن ذی‌حیاتی نفس نمی‌کشد.»	۰/۵
	ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۳	مفهوم هریک از کنایه‌های مشخّص شده را بنویسید. الف) می‌خواهم امروز نشان بدهی که چند مَرده حلّاجی. ب) تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری	۰/۵
۱۴	آرایه درست هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) چون بود کاقلیم ما را شاه نیست؟ بیش ازین بی‌شاه بودن راه نیست (جناس – تشبیه) ب) روشنی را، بهار را / از من بگیر / امّا خنده‌ات را هرگز / تا چشم از دنیا نبندم. (حسن تعلیل – کنایه)	۰/۵
۱۵	با توجّه به ابیات: « تا وارهی از دَم ستـــوران وین مردم نحسِ دیو مانند، با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعـــد کرده پیوند» الف) « شیر سپهر» استعاره از چیست؟ ب) مفهوم کلّی دو بیت، خلق کدام آرایه را به یاد می‌آورد؟	۰/۵
۱۶	آرایهٔ مشترک ابیات زیر (تلمیح – اسلوب معادله) است. « عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را دزد دانا می‌کشد اوّل، چراغ خانه را محـــرم این هوش جـــز بی‌هـــوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست»	۰/۲۵
۱۷	در تشبیه به کار رفته در سرودهٔ زیر، « مشبّه» و « مشبّه‌به» را مشخّص کنید. « آن خداوند و سوار رخش بی‌مانند / آن که هرگز – چون کلید گنج مروارید – گم نمی‌شد از لبش لبخند»	۰/۵
۱۸	در بیت زیر، کدام واژه کاربرد مجازی دارد؟ مفهوم آن را بنویسید. « سراسر همه دشت بریان شدند برآن چهر خندانش گریان شدند»	۰/۵

« ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ سوم»

www.kanoon.ir

۱۹	در عبارت زیر ، واژگان « سجع » را بنویسید . « عصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخلِ باسق گشته.»	۰/۲۵
۲۰	در جدول زیر، مشخّص کنید که هریک از آثار گروه « الف» متعلّق به کدام نویسنده در گروه « ب» است . **گروه «الف»** / **گروه «ب» (یک مورد اضافه است)** قصّهٔ شیرین فرهاد / تمهیدات / احمد عربلو / نصرالله منشی / عین‌القضات همدانی	۰/۵
۲۱	در عبارات زیر، جاهای خالی را، به‌درستی، پُر کنید. الف) کتاب « بخارای من ایل من» اثر ..... است. ب) کتاب ..... نوشتهٔ « ظهیری سمرقندی» است.	۰/۵
۲۲	با توجّه به مصراع‌های داده شده، ابیات زیر را کامل کنید. الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق ..... ب) وجه خدا اگر شودت منظر نظر ..... ۱) زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی ۲) تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی ۳) هان ای پسر، بکوش که روزی پدر شوی	۰/۵
۲۳	مصراع دوم بیت زیر را بنویسید. « به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی‌روید ..... »	۰/۵
	ج) قلمرو فکری (۸ نمره)	
	الف) معنی و مفهوم (۴ نمره)	
۲۴	معنی و مفهوم هریک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید. الف) نان را از من بگیر، اگر می‌خواهی، هوا را از من بگیر، امّا خنده‌ات را نه. ۰/۷۵ ب) در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملّتی که مردم صاحب‌قلم نداشت ۰/۷۵ ج) چنین است سوگند چرخ بلند که بر بی‌گناهان نیاید گزند ۰/۵ د) شش‌دانگ حواسم پیش مصطفی است که نکند بوی غاز چنان مستش کند که دامنش از دست برود. ۱ ه) در عشق قدم نهادن، کسی را مسلّم شود که با خود نباشد و ترک خود بکند. ۱	
	ب) درک مطلب (۴ نمره)	
۲۵	با توجّه به بیت « هر که جز ماهی ز آبش سیر شد/ هر که بی‌روزی است روزش دیر شد» : الف) مفهوم واژهٔ « سیر» را بنویسید. ب) در مصراع دوم، مقصود از « روزی» ..... است که با واژهٔ ..... در مصراع اوّل، مفهوم یکسان دارد.	۰/۷۵
	« ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ چهارم»	

www.kanoon.ir

۲۶	مفهوم کلّی مصراع مشخّص شده، چیست؟ چه غم دیوار امّت را، که دارد چون تو پشتیبان؟ چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟	۰/۵
۲۷	با توجّه به سرودهٔ « بخند؛ زیرا خندهٔ تو برای دستان من شمشیری است آخته»، منظور از «شمشیر آخته» چیست؟	۰/۲۵
۲۸	هریک از ابیات زیر، یادآورکدام یک از هفت وادی در سرودهٔ عطّار است؟ (نام وادی را بنویسید.) الف) وصلت آن کس یافت کز خود شد فنا هرکه فانی شد زخود، مردانه‌ای است ب) روی‌ها چون زین بیابان درکنند جمله سر از یک گریبان برکنند	۰/۵
۲۹	معادل معنایی واژه‌های مشخّص شده را بنویسید. الف) دزد دانا می‌کشد اوّل چراغ خانه را ب) غنچهٔ خاموش بلبل را به گفتار آورد	۰/۵
۳۰	با توجّه به عبارت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «محبّت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. عشق خاص‌تر از محبّت است و محبّت خاص‌تر از معرفت است. به عالم عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبّت دو پایهٔ نردبان نسازد.» الف) سهروردی، شرط دست‌یابی به عالم عشق را چه می‌داند؟ ب) از نظر نویسنده، نهایت محبّت چه نام دارد؟	۰/۵
۳۱	با توجّه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «یکی تازی‌ای برنشسته سیاه همی خاک نعلش برآمد به ماه» الف) منظور از «تازی سیاه» چیست؟ ب) مفهوم مصراع دوم را بنویسید.	۰/۵
۳۲	شکسپیر در بند زیر چه ویژگی‌هایی را برای عشق جاودانی بر می‌شمارد؟ (ذکر دو مورد) «این‌گونه است که عشق جاودانی همواره معشوق را جوان می‌بیند/ و نه توجّهی به گرد و غبار و جراحات پیری دارد»	۰/۵
	« موفّق باشید» جمع نمرات	۲۰

www.kanoon.ir

به نام خدا

راهنمای تصحیح آزمون نهایی درس: **فارسی ۳**	رشته: **همهٔ رشته‌ها**	مدّت امتحان: **۹۰ دقیقه**	ساعت شروع: **۱۰ صبح**
پایهٔ دوازدهم دورهٔ دوم متوسطه	تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/۱۰/۰۷**		تعداد صفحات: **۲ صفحه**
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد داخل و خارج کشور در نوبت دی‌ماه سال ۱۴۰۲			مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیّت نظام آموزش‌وپرورش

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
	همکاران گرامی، خدا قوّت،	
	الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	الف) سرزنش، ملامت، تندی. ۰/۲۵ ص ۱۵۷ ب) قوی، نیرومند ۰/۲۵ ص ۱۲۰	۰/۵
۲	قربت ۰/۲۵ نزدیکی ۰/۲۵	۰/۵
۳	الف) عمارت ۰/۲۵، ص ۱۳۷ ب) مباهات، ۰/۲۵ ، ص ۷۱	۰/۵
۴	ج) بهر، ۰/۵، ص ۲۶ د) شصت ۰/۵، ص ۶۲	۱
۵	ارغند ۰/۲۵ ص ۳۵ شبح ۰/۲۵ ص ۹۰	۰/۵
۶	سازگاری کنند / مدارا کنند . ۰/۲۵ ص ۱۰۵	۰/۲۵
۷	الف) رسم پهلوانی ۰/۲۵ ب) ترکیب وصفی: شاه کیانی ۰/۲۵ ج) فرزند کاووس ۰/۲۵ بدل ۰/۲۵ ص ۱۰۰	۱
۸	الف) گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده است. ۰/۲۵ ب) عطف ۰/۲۵ ج) نقلی ۰/۲۵ د) لفظی ۰/۲۵ ص ۸۱	۱
۹	قید صفت: بسیار، ۰/۲۵، ص ۷۵	۰/۲۵
۱۰	گزینهٔ ب ۰/۲۵ ص ۱۵۲	۰/۲۵
۱۱	الف) او ۰/۲۵ ب) مضاف‌الیه ۰/۲۵ ج) مضاف‌الیه ۰/۲۵ ص ۴۸	۰/۷۵
۱۲	پیوند وابسته‌ساز: که ۰/۲۵ جملهٔ وابسته: خداوند آن را سر حدّ دنیای خلقت قرار داده است. ۰/۲۵ ص ۱۵۴	۰/۵
	ب) قلمرو ادبی(۵ نمره)	
۱۳	الف) میزان قدرت و توانایی، ۰/۲۵، ص۱۴۲ ب) روزی به دست آوری ۰/۲۵، ص ۱۲	۰/۵
۱۴	الف) جناس ۰/۲۵ ص ۱۲۰ ب) کنایه ۰/۲۵ ص ۱۵۰	۰/۵
۱۵	الف) خورشید (آفتاب)، ۰/۲۵ ب) حسن تعلیل،۰/۲۵،ص۳۴	۰/۵
۱۶	اسلوب معادله ۰/۲۵ ص۴۹	۰/۲۵
۱۷	مشبّه: لبخند، ۰/۲۵ ؛ مشبّه‌به: کلید گنج مروارید یا کلید، ۰/۲۵، ص ۱۱۲	۰/۵
۱۸	دشت ۰/۲۵ مردم، ۰/۲۵، ص ۱۰۳	۰/۵
۱۹	فایق، باسق ۰/۲۵ ص ۱۲	۰/۲۵
۲۰	قصّهٔ شیرین فرهاد: احمد عربلو ۰/۲۵ ص ۴۳ تمهیدات: عین‌القضات همدانی ۰/۲۵ ص۵۳	۰/۵
۲۱	الف) محمد بهمن‌بیگی. ۰/۲۵ ص ۸۱ ب) سندبادنامه. ۰/۲۵ ص ۱۲۸	۰/۵
۲۲	الف) هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی ۰/۲۵ص ۲۲ ب) زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی ۰/۲۵ ص ۲۲	۰/۵
	ادامهٔ پاسخ‌ها صفحهٔ دوم	

www.kanoon.ir

۲۳	من این زیبا زمین را آزمودم؛ میهن! ای میهن! ۰/۵ ص ۱۱۷	۰/۵
	ج) قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۴	الف) اگر غذا و هوا (خوردن و نفس کشیدن) را از من بگیری مهم نیست، ۰/۲۵ ؛ شادی و خنده‌ات را از من نگیر. ۰/۵ ص ۱۵۰ ب) در گذر روزگار، ۰/۲۵ ، ملّتی که نویسنده و شاعر نداشته باشد، ۰/۲۵، فراموش می‌شود، ۰/۲۵ ، ص ۲۷ ج) آسمان(سرنوشت) سوگند خورده است، ۰/۲۵ ، که به بی‌گناهان آسیبی نمی‌رسد، ۰/۲۵، ص ۱۰۰ د) همهٔ حواسم به مصطفی است، ۰/۲۵، که با بوی غاز از خود بی خود نشود ۰/۲۵ و اختیارش را از دست ندهد. ۰/۵ ص ۱۳۷ ه) کسی می‌تواند در مسیر عشق وارد شود ۰/۲۵ که خودش را نادیده گرفته باشد. ۰/۲۵ و خود را فراموش کند. ۰/۵ ص ۵۳	۴
۲۵	الف) سیر: بیزار، خسته ۰/۲۵ ب) عشق ۰/۲۵ آب ۰/۲۵ ص ۴۷	۰/۷۵
۲۶	کسی که تو نگهدار و نگهبانش باشی غم ندارد . (۰/۵) ص ۱۶	۰/۵
۲۷	شمشیر برکشیده یا آماده ، ۰/۲۵، ص ۱۵۰	۰/۲۵
۲۸	الف) فنا (وادی هفتم)، ۰/۲۵، ص ۱۲۴ ب) توحید (وادی پنجم)،۰/۲۵، ص ۱۲۳	۰/۵
۲۹	الف) خاموش کردن ۰/۲۵ ب) ساکت ۰/۲۵ ص ۴۹	۰/۵
۳۰	الف) ساختن دو نردبان از معرفت و محبت، ۰/۲۵ ب) عشق، ۰/۲۵، ص ۵۲	۰/۵
۳۱	الف) اسب سیاوش/ اسب سیاه عربی ۰/۲۵ ؛ ب) به سرعت تاختن و گرد و خاک زیاد، ۰/۲۵، ص ۱۰۳	۰/۵
۳۲	معشوق را همواره جوان می‌بیند، ۰/۲۵، پیری برای عشق جاودانی مهم نیست، ۰/۲۵، ص ۱۵۶	۰/۵
	«موفّق باشید» جمع نمرات	۲۰